

Enquesta APCC

Indicadors sobre les companyies de circ de Catalunya 2022

Joan Ramon Graell - Oficina de l'APCC

Indicadors 2022 informe 2023

Introducció.....	2
Característiques de la mostra.....	3
Antiguitat.....	4
Components.....	5
Distribució geogràfica.....	6
Disciplines de circ.....	7
Paritat.....	8
Estructura i professionalització.....	9
Dades econòmiques.....	10
Suports.....	11
Forma jurídica.....	12
Activitat.....	14
Espectacles.....	14
Actuacions.....	15
Mercats i fires.....	18
Prevençió de riscos laborals.....	19
Problemàtiques.....	20
Conclusions:.....	21

Introducció

Des de l'any 2012, l'APCC realitza una enquesta de companyies de circ de Catalunya que recull informació sobre situació jurídica, composició, exhibició, facturació, etc. amb un qüestionari adreçat tant a persones sòcies com a no sòcies de l'entitat. L'enquesta d'enguany, amb l'informe que publiquem, recull les dades de l'any 2022. En el sector de les arts escèniques i en concret en el sector del circ, qualifiquem companyia de circ aquell nucli artístic individual o col·lectiu que s'autodefineix com a tal.

Des de l'associació considerem que és necessari reunir aquestes dades i obtenir-ne indicadors per tal de conèixer la situació real dels projectes artístics des d'un punt de vista general.

Amb aquests indicadors, i com a representants del sector, podem fer arribar les problemàtiques i reptes actuals a les administracions i així establir-hi un millor diàleg i negociacions amb l'objectiu final de la millora de la situació dels professionals del circ a Catalunya.

Alhora, el fet de disposar dels informes des del 2013 ens permet conèixer l'evolució de la situació de les companyies de Circ a Catalunya des de llavors.

Agraïm a totes les companyies i persones que han dedicat el seu temps en respondre l'enquesta, que sabem que és llarga i feixuga. Hem recollit respostes de 86 companyies, un nombre molt més alt que a les anteriors enquestes. També agraïm a Ruth Salama les trucades telefòniques que ha fet per tal d'animar als professionals a omplir el formulari i per últim a Joan Ramon Graell, per la seva tasca de recopilació de dades, anàlisi, revisió i creació d'aquest informe.

Característiques de la mostra

L'Associació de Professionals del Circ de Catalunya ha observat durant els últims anys un creixement considerable del nombre de companyies. També ha augmentat el nombre de persones associades a l'entitat i per tant, el nombre de companyies de les quals tenim constància.

Aquestes xifres ens han fet pujar en un 25% la nostra estimació de nombre de companyies que fins ara era de 120 i que ara estimem a 150 companyies de circ a Catalunya. Així doncs, hi ha un augment d'un 25% en el nombre de companyies estimades en relació als anys anteriors.

Per les seves característiques, la mostra és una representació significativa de les companyies professionals de circ a Catalunya. Amb un total de 86 respostes obtingudes en l'enquesta, aquesta mostra representa el 57,3% del total estimat. Considerem que la grandària substancial de la mostra, juntament amb la seva diversitat geogràfica i característiques, proporciona una base fiable per a les anàlisis i conclusions.

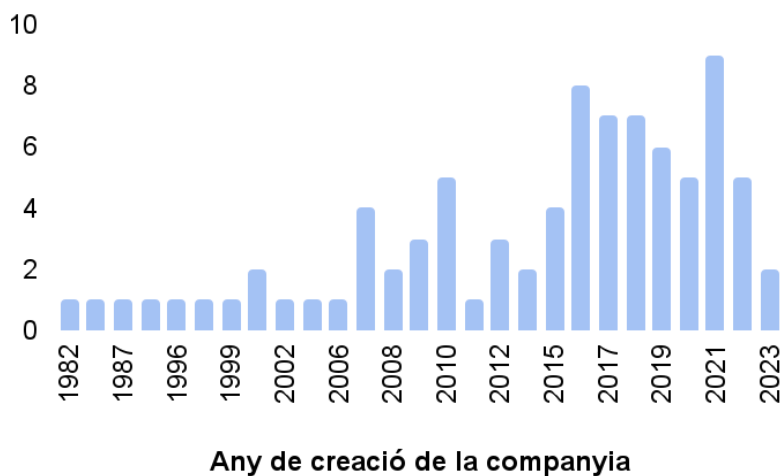
El marge d'error de l'enquesta és reduït, del 7%, i la continuïtat dels resultats en les diferents enquestes anuals, ens fa considerar que les dades extretes de la mostra són generalitzables a la població total de companyies de circ a Catalunya.

Volem destacar aquí el fet que aquesta enquesta ha obtingut una mostra molt més gran que les anteriors, en gran part gràcies a les trucades personalitzades. Fins ara no havien aconseguit tantes respostes, i les mostres es situaven al voltant de les 30 companyies sobre les 120 estimades a nivell global.

Antiguitat

Els resultats de l'enquesta ens donen una visió de la longevitat de les companyies de circ a Catalunya. Per una banda, és notori que la companyia més antiga enquestada tingui una experiència de més de quaranta anys, fet que posa de manifest la seva destacada capacitat de supervivència i adaptació al llarg del temps. Aquesta longevitat suggereix que algunes companyies han establert una presència sòlida i duradora en el mercat del circ.

D'altra banda, és igualment rellevant que el 67% de les companyies¹ enquestades tinguin menys de deu anys d'existència. Aquesta xifra indica clarament la presència significativa de noves companyies en el sector del circ. Aquesta situació pot ser fruit tant de les polítiques de suport als artistes emergents com de la dinàmica general de supervivència empresarial que va filtrant les companyies al llarg del temps.

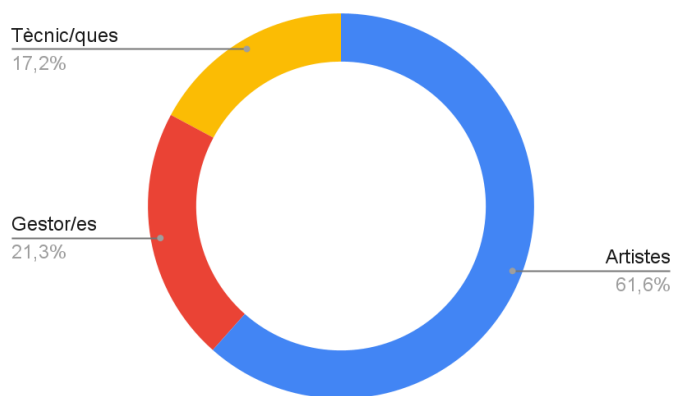
¹ La supervivència empresarial és la capacitat d'una empresa de mantenir-se en el mercat i continuar generant beneficis. Aquesta capacitat depèn de diversos factors, com ara la demanda, la competència, la innovació, la gestió, el finançament i el context econòmic. Segons un informe de la Confederació Espanyola de la Petita i Mitjana Empresa (Cepyme), el 61,5% de les empreses creades a Espanya no superen els cinc anys d'existència.

Font:

<https://www.eleconomista.es/economia/noticias/11869719/07/22/El-60-de-las-empresas-espanolas-no-alcanza-los-cinco-anos-de-vida.html>

Components

Les 85 companyies de la mostra estan formades per 437 membres, i la majoria hi treballen com artistes, unes 269. De la resta, 93 estan involucrades en tasques de gestió i 75 són especialistes en àrees tècniques.

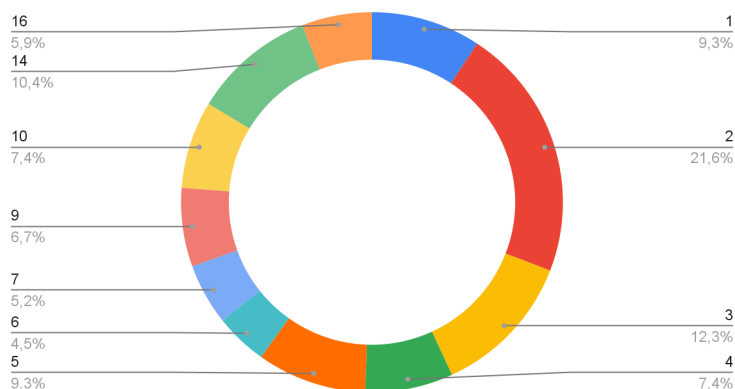

És interessant observar una tendència creixent al llarg de les diferents edicions de l'enquesta, amb un increment constant de professionals dedicats a la gestió i la tècnica. Aquest fenomen d'especialització pot ser atribuït a diverses raons. D'una banda, pot reflectir la necessitat d'abordar diferents mercats i tipologies d'espectacles que requereixen la presència de professionals especialitzats en les seves respectives àrees. D'altra

banda, aquest creixement pot ser influït per un augment de les demandes burocràtiques i diverses procedències dels contractants.

Finalment, també influeix una mitjana d'artistes per companyia força baixa, de 3,1, i que no augmenta al llarg dels anys. De fet, la meitat de les companyies s'integren de 4 o menys artistes.

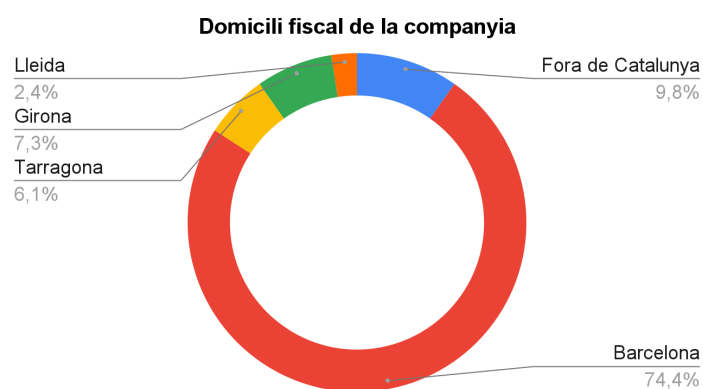
Artistes per companyia

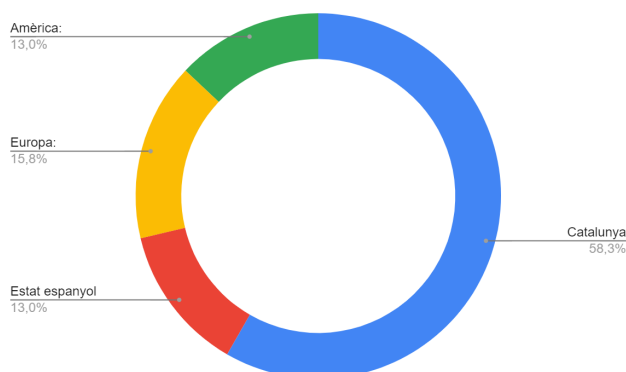
Distribució geogràfica

Disposem de dos paràmetres que ens permeten ubicar l'activitat de les companyies de circ a Catalunya: l'origen geogràfic dels seus membres i el seu domicili fiscal. D'aquesta manera, podem observar que més del 74% de les companyies tenen el seu domicili fiscal a la província de Barcelona, una xifra que es correlaciona estretament amb la proporció de la població catalana que resideix a aquesta província, que és aproximadament del 73%.

És destacable, no obstant això, que un gairebé 10% de les companyies de circ enquestades tenen el seu domicili fiscal fora de Catalunya.

Pel que fa a l'origen dels seus components, vora el 40% són de fora de Catalunya. Una xifra molt semblant a la de la població general².

² <https://web.gencat.cat/ca/temes/catalunya/coneixer/territori-poblacio/index.html>

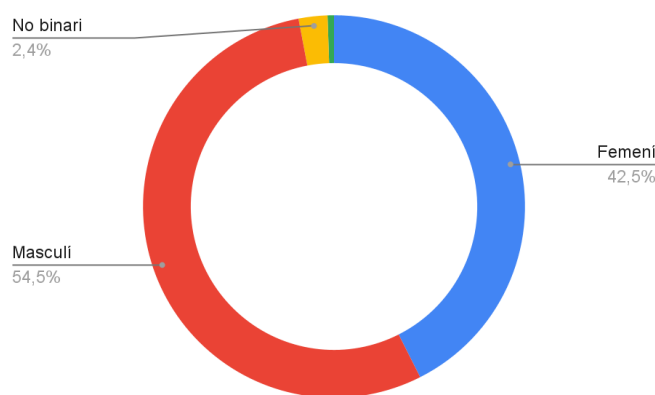
Disciplines de circ

Les disciplines de circ més practicades per les companyies són: pallassa/o i els aeris, dues de les disciplines que més serveixen per a introduir els artistes al circ i alhora són més conegudes i complementàries. A l'altra banda hi ha els malabars que juntament amb l'acrobàcia de terra són més específiques.

Paritat

Les respostes per gènere respecte a les companyies mostren que un 42% de les integrants s'identifiquen amb el gènere femení, un 54,5% s'identifiquen amb el gènere masculí i un 3% com a persones no binàries o altres identitats de gènere. Aquestes dades difereixen una mica respecte a la primera Enquesta de Professionals de Circ, realitzada amb dades del 2021, en què el 46% eren persones del gènere femení. Cal tenir en compte que en aquest informe sobre companyies no estem comptant amb el col·lectiu de professionals que es dediquen exclusivament a la formació, també molt feminitzat.

Relacionant el percentatge de gènere amb la facturació de les companyies, ens trobem que les deu companyies amb menys facturació tenen un 41% de dones mentre que les deu companyies amb més facturació tenen un 36% de dones. Així doncs, podem constatar que existeix una diferència retributiva en el global de les companyies catalanes, bretxa que també es pot veure quan comparem la facturació/actuació/component. Així doncs, les deu companyies amb una facturació per component i representació menor tenen un 46% de dones mentre que a l'altra banda les dones només són un 29%.

Pel que fa al gènere no binari, està representat equitativament en tots els nivells de facturació.

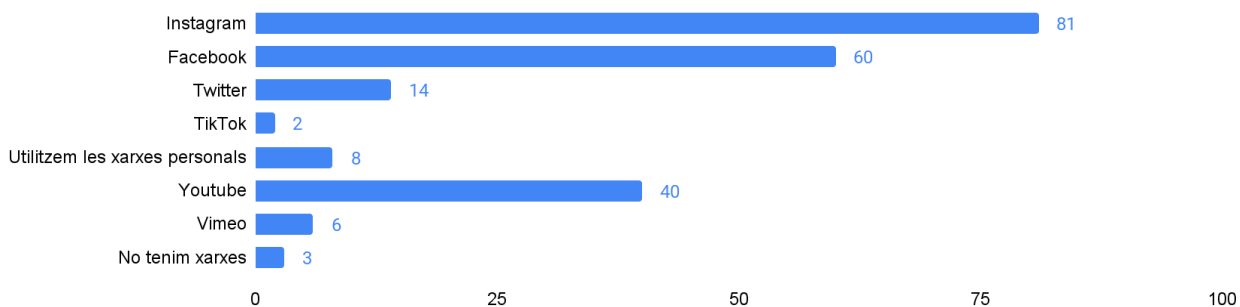
Estructura i professionalització

Les companyies de circ catalanes compten amb altres serveis professionalitzats, o sigui, remunerats. Els serveis més utilitzats són els de l'enregistrament de vídeo i fotografia seguits de la distribució i altres serveis propis de la producció, com el vestuari i escenografia. Els serveis menys contractats són els de direcció, enginyeria tècnica i comunicació.

La figura de direcció continua sent una figura poc reconeguda o necessitada en la creació de circ. Caldrà, però, per pròximes enquestes, preguntar per la figura de mirada externa (amb remuneració), una figura potser molt més comú dins el sector del circ.

Pel que fa a la comunicació, en l'apartat de xarxes socials, Instagram és la més utilitzada seguida de Facebook. Les xarxes s'entenen com a una eina important per a donar-se a conèixer i de fet només un 3,4% de les companyies no tenen xarxes socials.

Dades econòmiques

De les 86 companyies de circ que han respost l'enquesta, 58 han compartit les seves dades de facturació. En total s'arriba a més de 5 milions de facturació anual. Aquesta xifra mostra un augment respecte els anys anteriors. També s'ha incrementat la mitjana de facturació per actuació, que és de 3.645,33 euros. Per entendre aquesta quantitat cal observar que hi ha algunes companyies que s'han especialitzat a fer produccions de mig gran format, però que fan poques actuacions. Si prescindim d'aquest tipus de companyies, la mitjana cau mil euros aproximadament.³

La xifra més negativa és la de facturació per components de les companyies, 11.702,64 euros. Aquesta xifra baixa considerablement des dels 14.000 € dels últims anys, reflectint que tot i que el sector augmenta la facturació, també augmenta la precarietat dels seus treballadors.

Facturació anual 2022	Dades
Respostes	58
Suma	5.082.771,88 €
Mitjana any	87.634,00 €
Mitjana/actuació	3.645,33 €
Mitjana/Components any	11.702,64 €

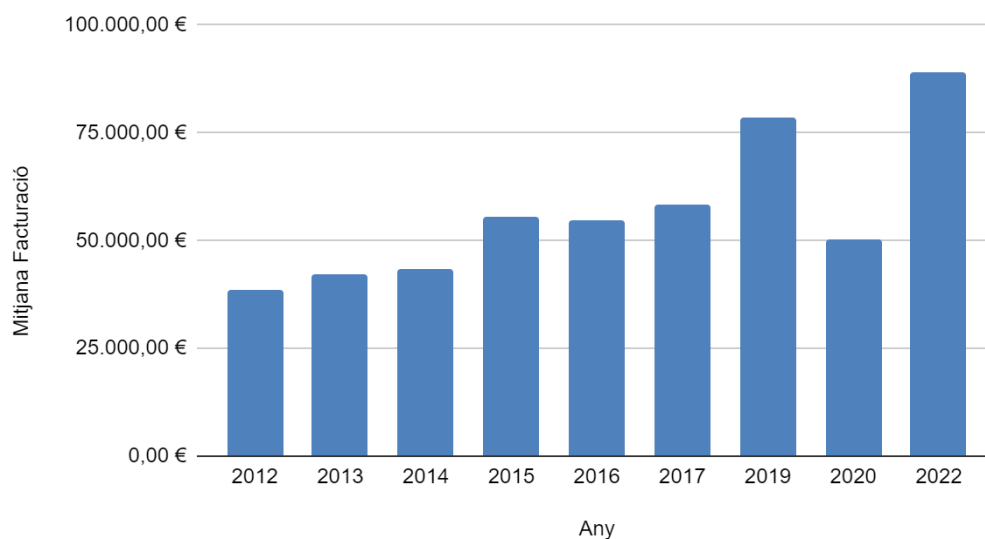
³Aquestes dades coincideixen amb les de Programa.cat: 2.634,87 €.

Font:

<https://www.apcc.cat/media/upload/arxius/Documentacio-per-socis/2023/dades-programa-cat-amb-poblacions-2014-2022.pdf>

Veiem també l'evolució de la mitjana de facturació al llarg de les 9 enquestes fetes fins ara.

Mitjana Facturació i Any

Suports

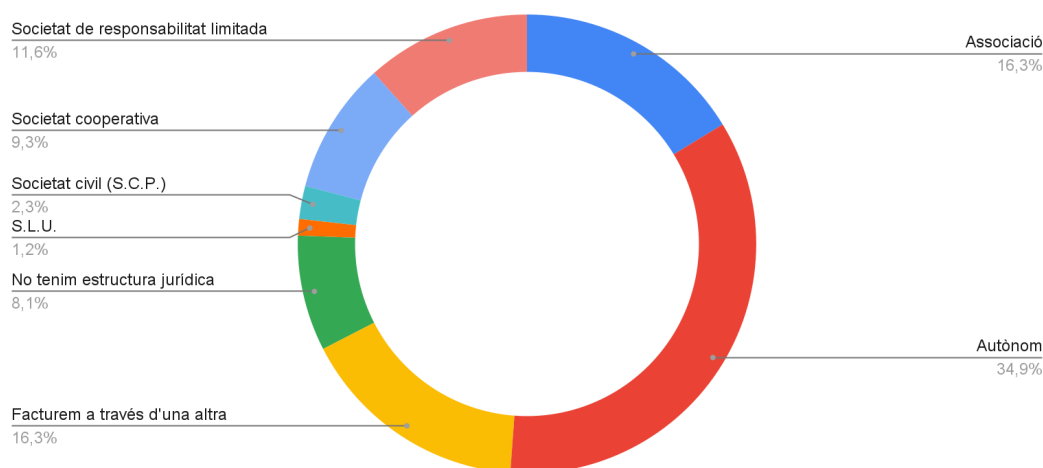
Les companyies de circ a Catalunya han rebut diversos tipus de suport durant el 2022.

- Un 41,8% han establert col·laboracions no econòmiques, entenem col·laborador aquell agent que aporta suport en espècies.
- Un 29% han comptat amb el suport de coproduccions que han implicat aportacions econòmiques.
- Finalment, un 23,2% han estat beneficiàries de subvencions per part de diferents administracions públiques.

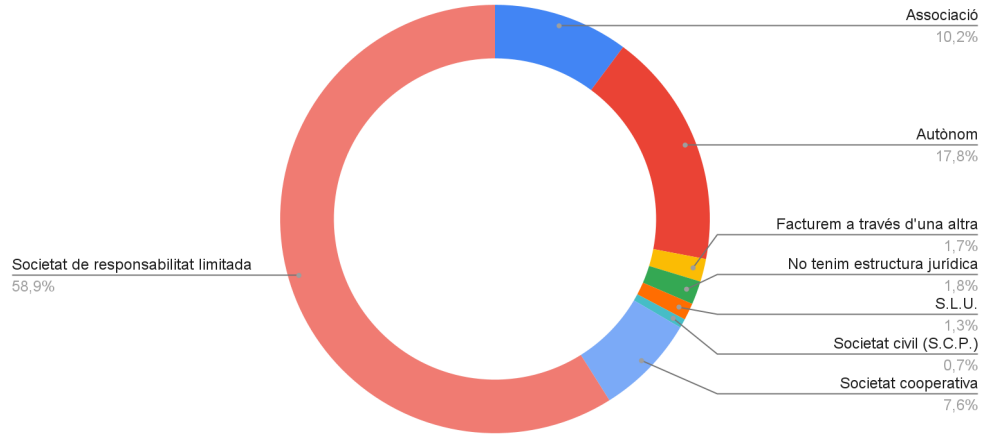
Forma jurídica

Pel que fa a l'estructura jurídica de les companyies, la més recurrent és l'autònom, que ha anat augmentant la seva presència al llarg de les enquestes superant a la facturació a través d'una altra estructura, que era la majoritària fa uns quants anys. Això creiem que és degut a les ajudes als autònoms i a les possibilitats de gestió dels pressupostos que dona tenir una estructura jurídica pròpia. Ja el 2018 hi va haver una inversió entre aquestes dues categories.

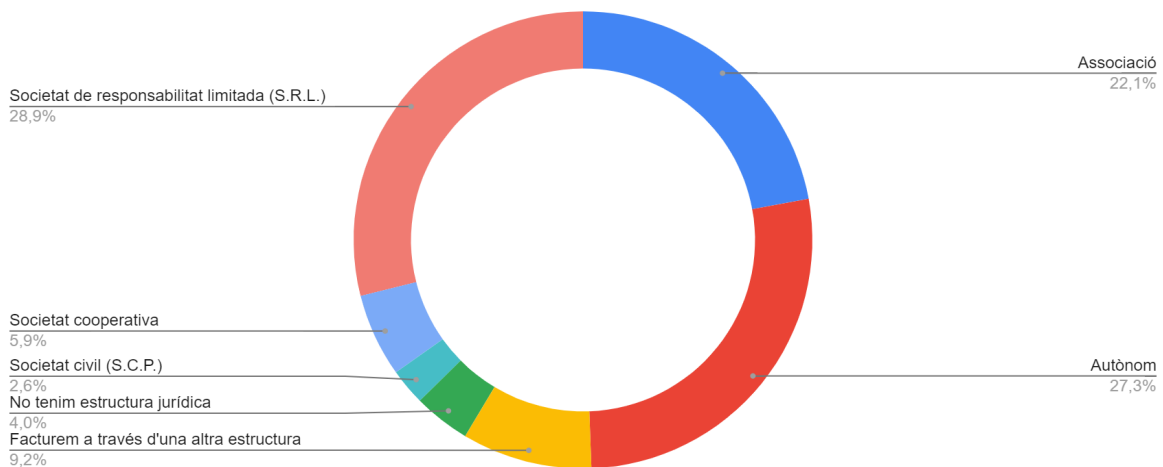
A fi de proporcionar una visió completa i detallada de les característiques de les companyies de circ enquestades, s'han elaborat tres gràfics circulars que es complementen entre ells. El primer gràfic classifica les companyies segons la seva forma jurídica i mostra el percentatge de companyies que corresponen a cada categoria. Aquesta representació visual ens permet entendre la distribució de les formes jurídiques dins de la mostra.

El segon gràfic aprofundeix en les formes jurídiques, mostrant el percentatge de facturació que cada categoria aporta a la facturació total del conjunt de companyies. Això ens ajuda a comprendre la contribució relativa de cada tipus d'estructura jurídica a l'activitat econòmica del sector del circ.

Finalment, el tercer gràfic ofereix una perspectiva sobre la mida de les companyies en funció de la seva forma jurídica, indicant el percentatge de treballadors que cada categoria aporta al total de persones treballadores del sector. Aquest gràfic ens ajuda a apreciar les diferències en la grandària i l'ocupació de les companyies segons la seva estructura legal.

Això ens permet observar el contrast entre les poques empreses amb estructura de societat limitada (S.L.) i la seva influència en la facturació i el nombre total de membres. És important destacar que la presència dels circs de carpa en la categoria de S.L. pot matisar aquest contrast, ja que aquesta subcategoria presenta característiques particulars.

Activitat

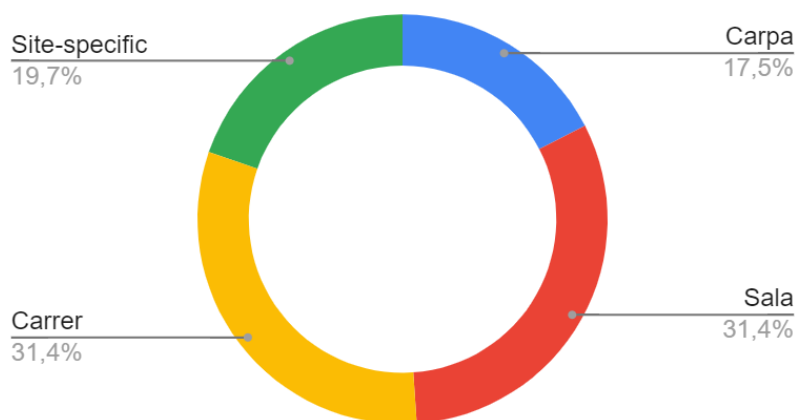
Espectacles

Les companyies enquestades tenien 161 espectacles en actiu l'any 2022 i van estrenar 38 espectacle. Això fa una mitjana d'1,49 espectacles en actiu i 0,49 espectacles estrenats per companyia. La xifra mitjana d'espectacles estrenats ha anat variant molt degut a particularitats del mercat, fluctuacions econòmiques i sanitàries. Nosaltres interpretem que aproximadament les companyies estrenen un espectacle cada dos anys.

	Mitjana	Total Enquestats	Projecció 150
Espectacles en actiu	1,94	161	291
Espectacles estrenats	0,49	38	73

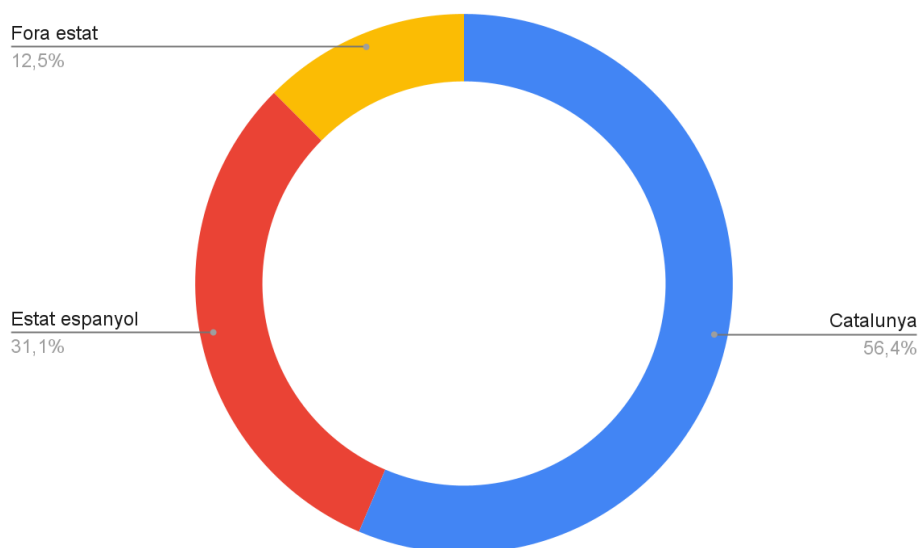
Els dos espais pels quals es pensa més aquests espectacles són el carrer i la sala:

Espectacles pensats per espais:

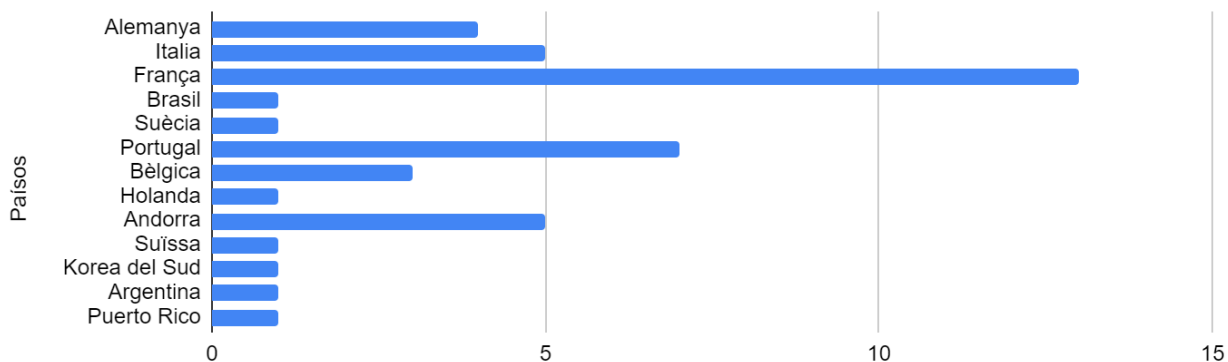
Actuacions

En l'àmbit geogràfic, us presentem un gràfic que resumeix la localització dels espectacles representats durant el 2022, i podem concloure que segueix la tendència de les altres enquestes on la majoria de les actuacions es fan a Catalunya. En aquest gràfic les actuacions a l'Estat espanyol perdrien un 10% de volum si no tenim en compte les companyies de carpa.

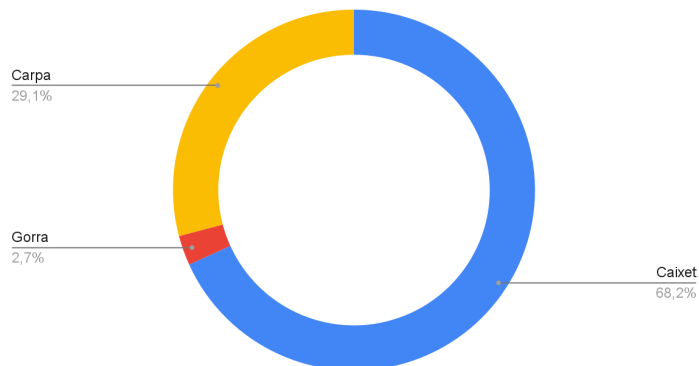
Els països més visitats fora de l'Estat espanyol són França i Portugal:

Països més visitats per les companyies

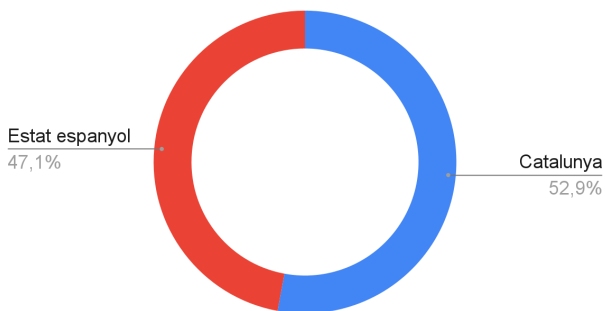
Pel que fa als ingressos dels espectacles, la gran majoria cobren caixet, seguidament d'espectacles en carpa a taquilla, amb un petit percentatge d'espectacles a la gorra.

Espectacles per tipologia d'ingressos

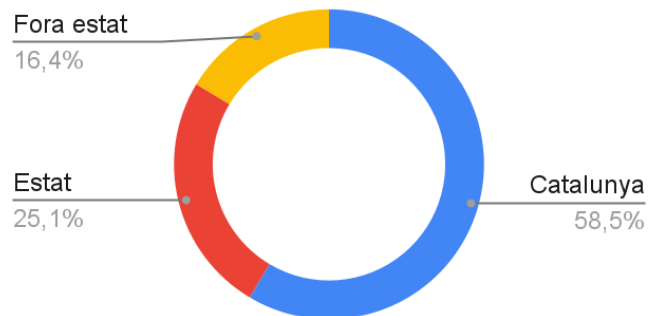

Analitzant aquestes categories en relació amb el lloc de realització, es fa evident una notable disparitat. Concretament, el 58% dels espectacles a caixet tenen lloc a Catalunya. D'altra banda, aproximadament la meitat dels espectacles a la gorra es desenvolupen fora de l'Estat espanyol. També és interessant notar que no es realitza cap espectacle en carpa fora de l'Estat espanyol.

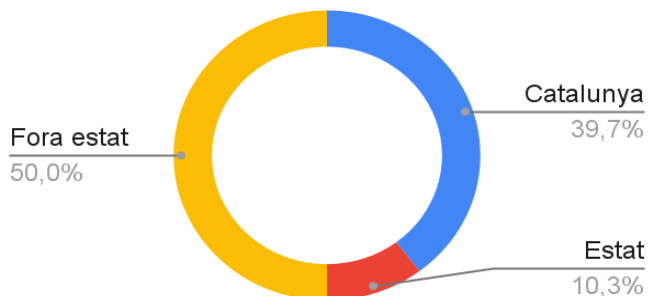
Actuacions Carpa

Actuacions caixet

Actuacions gorra

	Total enquesta	Mitjana	Projecció 150
Catalunya	1439	16,7	2510
Estat espanyol	794	9,2	1385
Fora de l'estat	319	3,7	556
Total	2552	29,7	4451

Mercats i fires

En el context dels mercats i fires, aproximadament la meitat de les companyies enquestades han decidit participar en aquests esdeveniments. Entre les fires celebrades al territori, destaquen el Trapezi de Reus i FiraTàrrrega com les que han atret més companyies participants. No obstant això, cal destacar que no totes les fires ofereixen la mateixa eficàcia a l'hora d'obtenir altres oportunitats de treball per a les companyies. Les fires que s'han revelat com les més efectives en aquest sentit són FiraTàrrrega i La Mostra d'Igualada.

Així doncs, quan les companyies s'han acreditat en una fira catalana, la mitjana d'oportunitats de treball assolides és d'1,85 actuacions venudes, amb un màxim de 25 aconseguides a Igualada, que tot i que pot semblar sorprenent respon al mercat dels espectacles familiars. En contrast, quan han estat presents actuant en la fira, la mitjana es redueix a 1 actuació venuda, destacant un màxim de 14 assolides a FiraTàrrega. En la següent taula veiem la participació i l'eficàcia de cada fira.

<i>Trapezi 2022</i>	Participants	Mitjana bolos	Màxim bolos
Acreditació com a companyia	23	0,9	6
Hem actuat com a companyia	5	0,3	1
Suma total	28	0,8	6

<i>Fira Tàrrega 2022:</i>	Participants	Mitjana bolos	Màxim bolos
Acreditació com a companyia	23	1,4	6
Hem actuat com a companyia	5	3,4	12
Suma total	28	1,9	12

<i>Fira Mediterrània de Manresa 2022:</i>	Participants	Mitjana bolos	Màxim bolos
Acreditació com a companyia	5	1,3	4
Hem actuat com a companyia	3	0,0	0
Suma total	8	0,7	4

<i>Mostra d'Igualada 2022:</i>	Participants	Mitjana bolos	Màxim bolos
Acreditació com a companyia	14	4,3	25
Hem actuat com a companyia	2	6,0	6
Suma total	16	4,6	25

Cal tenir en compte que cada vegada més la venda d'espectacles a fires no és immediata, i que sovint els bolos que es venen no són per a l'any següent sinó posteriors. De cara a pròximes enquestes reformularem les preguntes sobre l'assistència a Fires per tenir en compte aquesta tendència i també el fet que les fires poden ser útils per altres objectius com conèixer espais de residència o possibles coproduccions.

Més enllà de les fires a Catalunya, les companyies enquestades han explorat altres fires i mercats arreu d'Espanya, com Fetén, la fira de teatre infantil i juvenil a Gijón. A més, han expandit la seva

presència internacional participant en fires europees, destacant el festival Up Bèlgica, un festival de circ a Brussel·les, i la Fira de Ieper, situada també a Bèlgica. Aquesta diversitat d'ubicacions mostren la voluntat de les companyies de circ d'ampliar les seves fronteres i explorar noves oportunitats més enllà de les fronteres catalanes.

Prevenió de riscos laborals

Hem decidit afegir un punt a l'enquesta sobre els documents de Prevenió de Riscos Laborals (PRL), ja que els últims anys han crescut la demanda d'assessoraments i incidències de persones sòcies de l'APCC.

Un document de Prevenió de Riscos Laborals (PRL) és una compilació de documents essencials per a les empreses amb l'objectiu de garantir la seguretat i salut dels treballadors. Aquest document inclou una avaluació de riscos, un pla de prevenió, plans d'emergència, instruccions de treball, registres de formació i incidents, a més de polítiques i procediments per al compliment de les regulacions de seguretat. Aquesta documentació és crucial per prevenir accidents i malalties professionals, complir amb les obligacions legals i crear un entorn laboral segur per als treballadors. Tot i això, la implementació d'aquest document no està del tot adaptada al circ.

Actualment, el 38,37% de companyies ja compten amb un document PRL. No obstant això, el 12,79% han enfrontat diverses problemàtiques en relació amb la PRL. Entre aquestes, destaquen la burocràcia absurda, que implica una pèrdua de temps i diners; les dificultats amb les instal·lacions tècniques dels espais d'assaig; la quantitat excessiva de paperassa requerida, que es considera una presa de pèl i una pèrdua de temps i diners; la manca de claredat sobre les necessitats i obligacions en matèria de PRL, amb pressupostos elevats en alguns casos; i els reptes relacionats amb l'homologació d'estructures i muntatges, especialment quan les normatives no es corresponen amb les característiques pròpies de les actuacions circenses. Aquestes dificultats posen de manifest la necessitat d'una millora en la gestió i regulació de la PRL específica per al circ per evitar barreres i obstacles innecessaris per a les companyies.

Problemàtiques

Les companyies de circ enquestades continuen tenint la mateixa valoració respecte a les problemàtiques principals que afecten la seva activitat. La burocràcia és la principal preocupació seguida de prop per la precarietat i la manca de conveni laboral. Per altra banda, hi ha molt poca

preocupació per temes com la manca de cohesió en l'equip, i menys preocupació per la manca d'espais d'entrenament, formació o creació, que ja s'han anat desenvolupant els darrers anys.

Podem resumir el que les companyies han respost d'una manera més personal i qualitativa (a través de comentaris a l'enquesta), la percepció d'una certa condescendència amb les administracions públiques i la manca de polítiques culturals reals, estatut, intermitència i escoles superiors com a qüestions fonamentals. L'estructura jurídica és un altre punt crític així mateix, algunes companyies noves han destacat dificultats per iniciar l'activitat professional de manera legal. Altres problemàtiques comentades són les dificultats en la flexibilitat i costos dels festivals, la manca d'espais per mostrar el treball artístic, la programació limitada en sales, la necessitat d'un sindicat d'artistes i la poca representació del circ de creació a Catalunya també són inquietuds expressades. Tot això reflecteix els desafiaments que afronten aquestes companyies en la seva recerca de sostenibilitat i reconeixement en el camp del circ.

Conclusions

- Les conclusions d'aquesta enquesta de companyies professionals de circ a Catalunya indiquen una mostra representativa que supera la meitat de les companyies estimades, amb un sector que presenta un creixement evident. Malgrat la presència d'empreses

noves, hi ha companyies amb una notable durada de més de 40 anys, i per tant es reflecteix una combinació de continuïtat i emergència.

- L'increment dels rols de gestió i tècnica suggereix una especialització creixent.
- La mitjana dels ingressos ha augmentat, però els ingressos per membre han disminuït, indicant un increment de la precarietat paral·lela a l'expansió del sector.
- Pel que fa a les formes jurídiques, la figura dels autònoms és predominant, tot i que les corporatives tenen més ingressos i membres.
- La creixent precarietat i la burocràcia continuen sent preocupacions principals, subratllant la necessitat d'ajustar polítiques i marcs per assegurar la sostenibilitat del circ.
- En conjunt, les dades proporcionen una visió de l'evolució del sector i poden guiar estratègies per abordar els reptes del sector. En pròximes edicions de l'enquesta ens marquem l'objectiu d'analitzar més profundament les principals preocupacions de les companyies per a poder donar-hi una resposta més efectiva.
- De moment en l'actual enquesta ja hem preguntat sobre la Prevenció de Riscos Laborals, relacionada directament amb la preocupació dominant per l'increment de burocràcia.